

รูปแบบความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาและสถาน

ประกอบการ

高等教育中校企合作模式初探¹

The Model of Higher Education and Enterprise Cooperation

王斌²

黄璧蕴³

บทคัดย่อ: จากการพัฒนาระบบทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในรูปแบบต่างๆ ขึ้นมากมาย แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาทางด้านความร่วมมือรวมถึงวิธีการร่วมมือของวิทยาลัยอาชีวศึกษากับสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมยังคงมีอยู่ บทความนี้จะได้นำปัญหาทางด้านความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการขนาดกลางขนาดย่อมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษามาเป็นหัวข้อในการวิเคราะห์ นำรูปแบบความร่วมมือต่างๆ มาเป็นแนวคิดหลัก โดยศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์การเงินและสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อที่จะกำหนดรูปแบบของความร่วมมือที่หลากหลายและมีความเหมาะสมยิ่งกว่า โดยมีวัตถุประสงค์ให้สถานศึกษาและสถานประกอบการประสานความร่วมมืออย่างจริงจัง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดหลักสูตรวิชาชีพหรือวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินของวิทยาลัยอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการ

¹ 本篇文章来源于：陕西省教育厅高等职业教育教学改革研究项目，项目批准文号：陕教高【2009】26号，项目编号：09Z43。课题主持人：陕西财经职业技术学院郭亚平教授。

² หวัง บิน อาจารย์สถาบันซ่งจื่อเก๋ต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

王斌，宋卡王子大学普吉分校国际研究院，普吉孔子学院教师

Wang Bin, Confucius Institute in Phuket, Faculty of international studies, Prince of Songkla University

³ ดร.ฉวีวรรณ ว่องเจริญกุล อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออกและเอเชียศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

黄璧蕴博士，泰国曼谷大学东方语言与亚洲学系教师

Chaweewan Wongcharoenkul, Ph.D., Asian Languages and Studies Department, School of Humanities,

Bangkok University, Thailand

พัฒนาระบบการเรียนการสอนของวิทยาลัยอาชีวศึกษาให้ทันสมัย ในขณะเดียวกันยังได้ส่งเสริมระบบการปรับโครงสร้างของสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อพัฒนาระบบการจัดการทางด้านการผลิตอีกด้วย

คำสำคัญ: อุดมศึกษา; ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ; รูปแบบความร่วมมือ

摘要: 随着经济体制改革的深入发展, 校企合作模式已经在形式、层次、特色等方面取得了许多成果。但是, 在中小企业与高职院校的合作、以及合作方式等方面仍存在许多问题。本课题以中小企业与高职院校的合作为切入点, 以校企合作模式多元化为主要研究思路, 以财经类高职院校与中小企业的校企合作为应用平台, 构建了一个更加适合财经类高职院校与中小企业合作的校企合作多元化模型。目的在于通过积极有效地铺设校企合作的途径, 来实现财经类高职院校专业或专业课程的设置与中小企业业务领域薄弱环节的对接, 从而推进高职院校教学改革, 同时促进中小企业的进一步改制, 提高其生产管理水平。

关键词: 高等教育; 校企合作; 合作模式

Abstract: With the development of economic reform, the mode of college and enterprise cooperation in terms of forms and levels improve. However, there are still many problems when SMEs and vocational college cooperate.

This paper based on the cooperation of SMEs and vocational colleges, using college-enterprise cooperation model diversification as the main study objective, and applying the example of cooperation between SMEs and college of finance and economics, tries to build a more suitable model for such cooperation. The aim is to through more active and effective

ways of college and enterprise cooperation enable professional courses offered by vocational colleges to be accordance with the demand of SME while SMEs can further restructuring and improve its management.

Keywords: higher education; college-enterprise cooperation; mode of cooperation

1 研究目的

中国校企合作模式经过多年来不断地探索与实践，已得到了普遍的认同。通过校企合作，企业加强了管理、提高了经济效益；学校推进了专业的调整与建设，加强了实践教学、提高了教育教学质量。

自从 20 世纪 80 年代中国高职教育迅速发展以来，高职教育的校企合作的办学模式得到了建立和发展，从而引起了从中央到地方，从理论到实践的普遍重视，并在实践中形成了许多行之有效的合作方式或模式，如：顶岗预分模式、订单式人才培养模式、“学工交替”模式、“实训—科研—就业”模式等。有些学者将这些模式进行归纳总结并作了分类。根据合作中企业参与的方式分为：企业配合模式、校企联合培养模式、校企实体合作型模式；按照校企合作的深度分为：浅层次的合作模式、中层次的合作模式、深层次的合作模式。

学校在为地区经济发展提供各种技术、营销、管理、咨询服务的过程中可获得相关地方经济发展状况和需求的第一手资料,为课堂教学提供案例,使理论与实际有机结合。企业与学校相互渗透，学校针对企业的发展需要设定科研攻关和经济研究方向，并将研究成果转化为工艺技能、物化产品和经营决策，提高整体效益。企业也主动向学校投资,建立

利益共享关系,真正实现“教学—科研—开发”三位一体。

因此,在人力资源市场上,企业是主要的人才需求方,学校是主要的人才供给方,按照市场机制的要求,学校的人才培养要与企业的人才需求相关联。校企合作就是适应市场机制的要求,通过学校和企业的双向介入教学过程,把学校培养出的具有一定理论知识的学生同企业的实践相结合并在实践中锤炼成才,从而均衡人才的供给与需求的一种高等职业办学模式。校企合作的核心理念是合作办学、合作育人、合作就业、合作发展。校企合作的最终目标是培养高素质技能型人才。因此通过校企合作的工学结合,培养高素质技能型人才的理论研究和实践活动得到了广泛的开展。研究和实践表明:校企合作模式在高职院校的办学和高素质技能型人才培养中发挥了重要作用,取得了一些显著成果,当然也不可避免地存在一些问题。

2 问题

2.1 中国校企合作模式中存在的问题

2.1.1 校企合作中动力不足,缺乏积极性,合作效果不明显

目前中国高职教育的校企合作模式大多都还属于以学校为主的模式,在相互借鉴校企合作的方式时,常常采取“拿来主义”,忽略企业的实际情况,致使双方合作动力不足,缺乏积极性,合作效果不明显。如许多学院常采用“顶岗实习”模式,但在实习的过程中常出现:企业该岗位不需要人,或者是涉及财务、营销、战略、生产等方面的一些机密问题,企业往往不愿意让学生接触,此外,有的企业认为学生学的知识理论性太强,实际中用不上,不让学生从事实质性工作,这就导致学

生没有了解业务、熟悉业务、参与业务的机会，实习常常流于形式。而有时候，企业的某一岗位急需人手，想通过校企合作方式让学生来顶岗实习，但是，由于学校教学计划的刚性要求，又无法安排学生去实习，或即使能安排学生去实习，但实习的时间又不能满足企业的要求，致使合作机会丧失。总之，企业需要人时常常没人来，企业不需要人时却硬要合作，使得校企合作的双方疲惫不堪，甚至出现不愿意合作的消极情绪，更为关键的是在这样的合作中双方无法获益：即企业不能从合作中获得所需要的帮助，致使相关业务低效运作，收益受损；学校在合作中也因有名无实，致使相关专业的教师及学生丧失获取实践经验和培养实践能力的机会，从而导致双方失去合作动力，合作无效果。

2.1.2 合作过程中以大型企业为主要对象，忽略了中小企业

大多数校企合作，学校往往选择大型企业进行合作，而事实上，中小企业更渴望校企合作。中小企业虽小，其部门不一定齐全，但常缺乏人手，急需人才，对校企合作充满了渴望。虽然在实践中也有同中小企业的校企合作，但诸多的合作只限于工科类的学校与企业的合作，因为在这些院校科技转化为生产力较快，合作的效果较明显或易于预见，而与高等职业技术学院（财经类、文科类）与企业的合作较少。当然，任何新事物的发生发展都有一个过程，在工科类学院与校企合作如火如荼的发展之际，校企合作必然从技术领域扩展到管理及企业文化的领域。

2.2 中小企业在校企合作中还面对一些现实的困难

2.2.1 在企业中开展教学活动影响生产。学校若在生产过程中开展教学活动，势必影响中小企业的生产效率。而且很多情况下，需要增加

教学场地、教学设备等才能完成教学,这又给企业带来经济上的负担。同时实操性学习是以出错为代价的练习,新手的操作成本较高,这又给企业带来了一定的经济损失。由于各种原因,很多中小企业的师傅和管理人员对学生的实习没有积极性。

2.2.2 学生实习会增加企业管理难度。学生到企业实习,人身伤害风险和劳动伤害等风险不可回避;实习经常是超员安排工作岗位,而学生不是企业员工,这就增加了企业人员管理的复杂性和工作量;负责指导学生实习的工作人员不一定具备管理能力,也可能会“做”不会“说”。这些因素,都给管理带来困难。

2.2.3 企业实力不足也是一项不可忽视的困难。企业的管理、生产岗位是按照其经营的产品流程组织的,与学校的实训组织有着本质的差别。由于中小企业自身的实力不足,经常安排学生到劳动力紧缺的岗位上。当对口岗位数不能满足要求时,将学生安排到其他岗位,造成实习岗位与专业不对口,学生达不到实践目的,一些规模小、资金紧缺的企业,更是不敢参与校企合作。

2.3 合作深度不够

目前中国的校企合作从形式上看应属于浅层次的初级阶段和刚刚开始的中层次的起步阶段,“企业与学校相互渗透,学校针对企业的发展需要设定科研攻关和经济研究方向,并将研究成果转化为工艺技能、物化产品和经营决策,提高整体效益的”,深度合作有待发展。深度合作的特征是学校同企业的合作时,一定要根据企业的实际发展需要来制定合作的时间及内容,这样才能保证合作的动力及效果。而目前的校企合作还

不具备这样的特征，只是停留在以学校为主导的浅层次合作阶段。

3 高职院校与中小企业合作模式多元化动力源理论模型的构建

3.1 校企双方资源与需求分析及动力源框架设计

在课题组对目前校企合作现状进行分析之后发现，学校和企业之间的合作往往缺乏活力和积极性，也就是说，校企之间的合作缺乏动力源泉。因此，我们试图从学校和中小企业拥有的资源和各自的需求为出发点，通过更加灵活的方式使得各方运用自己拥有的资源去满足对方的需求，从而为校企合作创造动力源泉。在这个过程中，政府也发挥着极其重要的保障作用。

3.1.1 中小企业在中国的经济地位及拥有的资源和需求分析

(1) 中小企业在中国的经济地位。据有关资料显示，中小企业工业总产值、销售收入、实现利税分别占总量的 60%、57%和 40%；流通领域中小企业占全国零售网点的 90%以上。中小企业大约提供了 75%的城镇就业机会。近年来的出口总额中，有 60%以上是中小企业提供的¹。中小企业数量占到中国企业总数的 99%，创造了中国近 60%的 GDP，提供了近 50%的财税收入和近 80% 的就业岗位²。中小企业具有创业及管理成本低，市场应变能力强，就业弹性高的特点。温总理在十一届全国人大四次会议答记者问指出：“在全国的固定资产投资当中，民间投资已经超过 50%。在工业企业当中，无论从数量、产值、资产总量还是就业人数，都超过了国有企业，这是一个事实。”可

¹ 彭新宇，湖南省高等职业技术教育校企合作研究，国防科技大学研究生院，2005 年。

² 高等职业教育校企合作模式的研究与实践，中国职业培训与技能鉴定服务网，2007 年 10 月 16 日。

见，中小企业特别是中小民营企业在国民经济中占有十分重要的地位，具有大企业无可比拟的优势，是经济增长与社会进步的不竭动力，是市场经济体制的微观基础，是深化改革的主要推动力量。中小企业已成为拉动经济的新增长点，是缓解就业压力保持社会稳定的基础力量，为中国经济快速的发展作出了很大贡献¹。但是中小企业因其规模较小，且大都是民营、私营、集体、股份制企业而被高等职业教育所忽视，实际上中小企业已经具备了高职院校校企合作所必须的基本资源，并且也存在着一定的合作需求。

(2) 中小企业拥有的资源。①中小企业具备了全真的实践机会和完备的实训基地。“麻雀虽小，五脏俱全”，中小企业规模虽小，但和大型企业集团一样，部门完善、设备齐全，功能全面，业务涉及财务、管理、市场、产品等各个方面，完全可以为高职院校学生提供全真的实践机会和实训基地。②中小企业具备了兼职教师平台。中小企业大都拥有几个或多个工作经验丰富的高层管理人员，这些企业员工构成了高职院校的兼职教师基地。他们可以利用工作之余的时间向学生和教师传授工作经验，为学校培养“双师型”教师建立良好的平台，同时为学生顺利走向工作岗位提供基础保障。③中小企业为学院教育教学改革提供较完善的资料依据。相比较而言，企业往往比学校更贴近市场，他们知道市场需要什么样的人才，因此企业人员参与教学过程，对教学体系、教学模式、教学内容、教学方式提出建议和意见，有助于高职院校进行教学改革，优化人才培养模式，使培养出来的学生适合企业的需求。

¹ 彭新宇，湖南省高等职业技术教育校企合作研究，国防科技大学研究生院，2005 年。

(3) 中小企业的需求。①企业发展急需高素质的新员工，中小企业无论是国营的还是民营的，大都没有自己办高职教育的条件和能力，而仅仅靠人才市场招聘，往往很难招聘到高素质的技能型人才，他们急需高职院校为其培养所需人才。我们所调查的路安特公司属于家族式民营企业，原有工人素质较低，企业迫切希望能选用一批既有文化知识水平，又有吃苦耐劳精神的、对工作有热情的、工作效率高的、积极上进的高技能型人才，为企业注入新鲜血液。②中小企业的现有培训需求。通过调查，我们发现企业培训的方式大约有两种，内部培训、行业培训，这两种方法都存在着弊端。内部培训由企业老员工带新员工，偏重于经验，缺乏正规的理论知识；行业培训费用较高，只能满足企业小部分员工的需求。高职院校培训能够给企业带来前沿的理论知识，为企业注入新鲜的血液，费用低，效果好，有助于提升企业管理水平和员工素质。③企业改革向导。任何一个企业在经营运作的过程中都会或多或少的存在一些问题，而作为当局者企业管理人员未必事必躬亲，因此，需要一些类似于旁观者的专业人员从专业的角度进行观察，同时提出改革意见和建议，从而帮助企业朝着更高效的方向发展。④中小企业人才的需求。全国目前中小企业的平均寿命为 2.9 岁……¹，有许多中小企业挣扎在生命线上，就是因为人才、融资、工具手段等方面的缺乏而白白错过发展壮大机会。要想使中小企业生存发展下去，需要更多社会资源不断地供给中小企业营养，提供人才渠道，提供人才培训基地，为中小企业解决人才需求。同时通过校企合作，将理论知识应用到实际中去，

¹ 陈建辉，开发多元化课程是校企合作的关键，《中国培训》，2008 年，第 2 期。

帮助中小企业按照现代化的科学管理方式进行改制，促使中小企业转变发展方式，帮助中小企业合理使用资金，节省成本，并制定相关措施，提高工作效率，加快中小企业的健康快速发展。

3.1.2 高职院校的资源及需求分析

高职院校是与企业联系最为紧密的教育类型，但是目前高职院校还不能做到很好的利用资源，发挥职业技术教育的职能。

(1) 高职院校的资源。①师资培训能力。高职院校的职能就是进行职业性学历教育和职业培训，两大任务之一就是企业职工培训，目前大多数高职院校都是国办院校，学校正规且人员素质较高，完全有责任、有能力为企业提供职工培训，尽快在短期内提高中小企业员工素质。②人才培养与供应。企业应该是高职院校毕业生的主要就业单位，换句话说，高职院校是中小企业人才的主要提供者，高职院校如果可以革新观念，加大和企业之间的联系，那么高职院校就将成为企业主要的人才供应基地。③兼职顾问平台。中小企业虽功能齐全，也不乏经验丰富的员工，但其往往缺乏正确的理论指导和专业水平，学院教师可以利用所掌握的专业优势资源为企业做兼职顾问。比如为中小企业制作后续人力资源培训长期制度方案，帮助企业革新管理模式，帮助企业进行市场调研，提高企业经济效益，帮助中小企业改变旧的财务管理制度，使企业利润达到最大化。

(2) 高职院校的需求。①与企业接轨的教学改革。结合目前情况，高职院校中有很很大一部分是在中国教育大发展中改制而来，从形式上改了名称，但教学内容却没有改变，大多数院校至今甚至仍保持着原来的

体制、培养模式和教学方法，或者正在进行相关的改革，从而面临着毕业生就业困难、招生不充分等问题。因此，高职院校迫切需要与企业接轨，调查了解企业的员工素质需求及其他需求，构建新型的教学体系、改革现有教学内容，努力培养受企业欢迎的、适销对路的人才。②教学实训基地。有效的校企合作要求企业和学校达到物质和环境上的统一，而学校不可能有能力建立若干个仿真的模拟环境，如果只是在学校里学习理论知识，或者听老师比划实践操作流程，很显然不利于提高学习质量，因此学校迫切需要企业提供现有的实习场所、办公场所等日常工作环境作为学生的实训基地。③“双师”型师资力量。目前大多数高职院校的教师都是来自于本科院校，本身并没有实践经验，因此，“双师型”师资力量的扩充是高职院校面临的一大难题，而仅仅靠考证等，并不能从真正意义上培养出“双师型”教师。唯一的方法是进入企业进行实践，一方面运用自己的理论指导企业实践，另一方面充实自己的专业知识，提高职业教育教学水平和能力。

3.1.3 政府力量

在校企合作的过程中，学校和企业是合作的主角，但政府也扮演着十分重要的作用，为高职院校与企业的合作牵线搭桥，构建平台，并对院校和企业进行宏观指导和政策支持。陕西省政府特别针对中小企业的情况，出台了税收减免政策、小额贷款等一系列优惠政策。同时出台各项政策支持企业和高职院校之间的积极合作，同时发动社会力量举行高素质技能型人才的职业技能竞赛，优化高素质技能型人才的考核评定，这为高职院校与中小企业的合作提供了很大的支持。

3.1.4 中小企业与高职院校合作动力源框架设计

根据以上分析，校企之所以能够进行合作，其基础的原因是双方对彼此都要有合作要求，也就是说彼此都拥有了相应的资源来满足对方的需求。企业有技术、设备、基地、工程师；学校有师资、人才、办学环境。这样各自都有需求，两方面资源结合起来，达到资源共享，优势互补。当企业需求被满足之后，企业会增加提供资源的动力，而当学校的需求被满足之后，学校也会更加积极的投入拥有的资源为企业服务。不同的学校和企业合作的过程中，动力源产生的具体要素会有所不同，但只要抓住了“动力源”这个切入点，就可以达到校企合作的深度融合。为此，我们构建了校企合作动力源框架，其示意图如下所示：

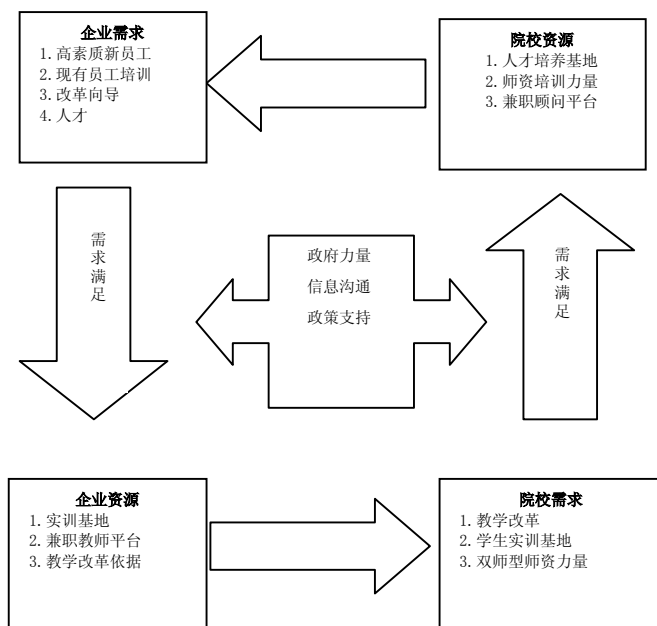

图1 校企合作动力源示意图

3.2 基于动力源框架的校企合作模式多元化分析

校企合作模式在高职院校的应用较为广泛，到目前为止，许多专家已经在这一方面进行了深入的研究和探讨，并对校企合作模式进行了多元化分析研究，比如从生产要素角度进行多元化分析，从合作实现方式进行多元化分析，从内容上、从主体数量上等等角度进行多元化分析，并且已经形成了一些成果。然而，从一定程度上来讲，这些研究更加适合工科院校与企业相对接，比如从内容上，可以分为科技研发合作、教学合作、咨询服务、共建实体。然而对于高职院校（财经类）来说，科技研发合作以及共建实体实际上十分难以实现。

因此，我们课题组结合高等职业财经院校的现状，提出一种基于动力源框架的另一思路的多元化分析方法：即把专业或专业课程作为学校的“元”，把企业的业务领域作为企业的“元”，经过调查发现，任何一个企业在其经营运作过程中都有着一些薄弱的业务领域，我们称其为“薄弱元”，在这些薄弱环节上，企业总有着这样或者那样的愿望，希望可以改善其经营运作状况，而学校则正好可以利用所拥有的与企业“薄弱元”相对应的专业领域中的资源，满足企业改善“薄弱元”的要求，同时在这个过程中，学校也利用了企业的资源满足了自己教学改革、学生实训等等需求，这样以来，我们把企业与院校的“元”结合起来，进行多元合作从而使得双方共同收益。在这样的基础上，双方就有了动力，就会使得校企合作整个系统得以良性循环。校企合作模式多元化分析示意图如下：

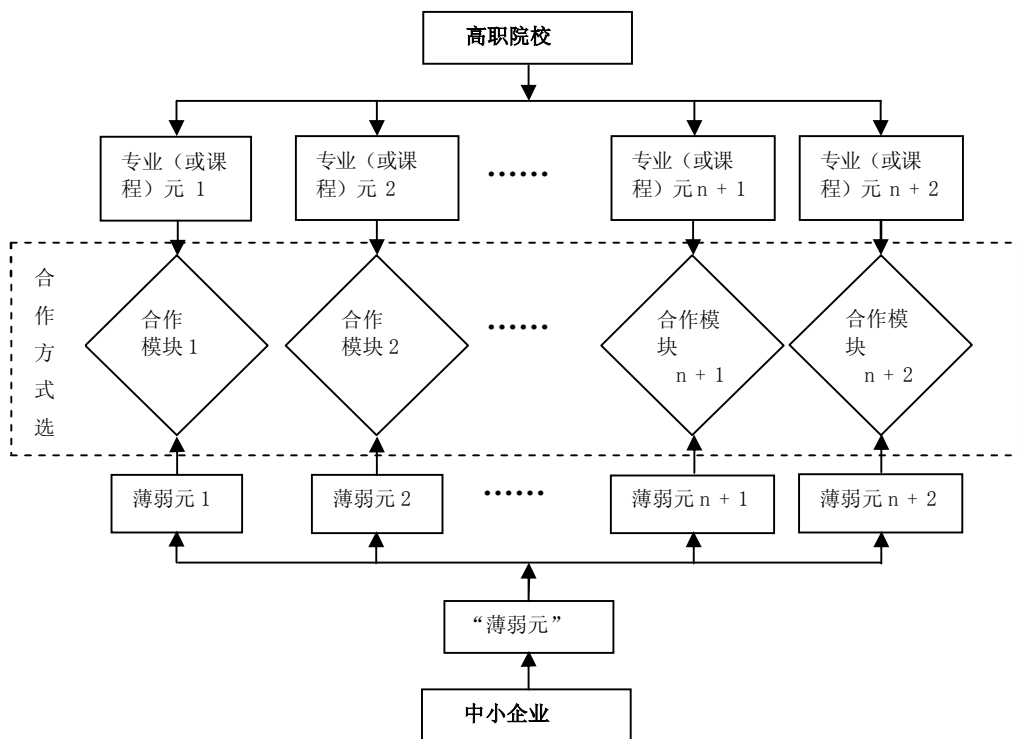

图 2 校企合作模式多元化分析示意图

3.3 校企合作模式多元化动力源模型构建¹

综上所述，运用校企合作多元化分析法，结合校企合作动力源框架，我们设计了校企合作模式多元化动力源模型。该模型以缜密的调查分析为依据，要求高职院校在综合评估企业和学院各自的资源及需求的基础上，根据不同企业的具体情况，界定“薄弱元”，确定合作模块，在不同的合作模块中采用不同的合作方式，从而保证该模型具有科学性、灵活性、实用性。这样既考虑了学院的需要，又兼顾了企业的需求；既发挥了学院的资源优势，又利用了企业的资源优势。校企合作模式多元化动力源模型示意图如下：

¹ 此模型可为泰国高校与就业单位之间建立联系，为学校提供课程修改、学生评定、学校专业设置等方面提供参考价值。

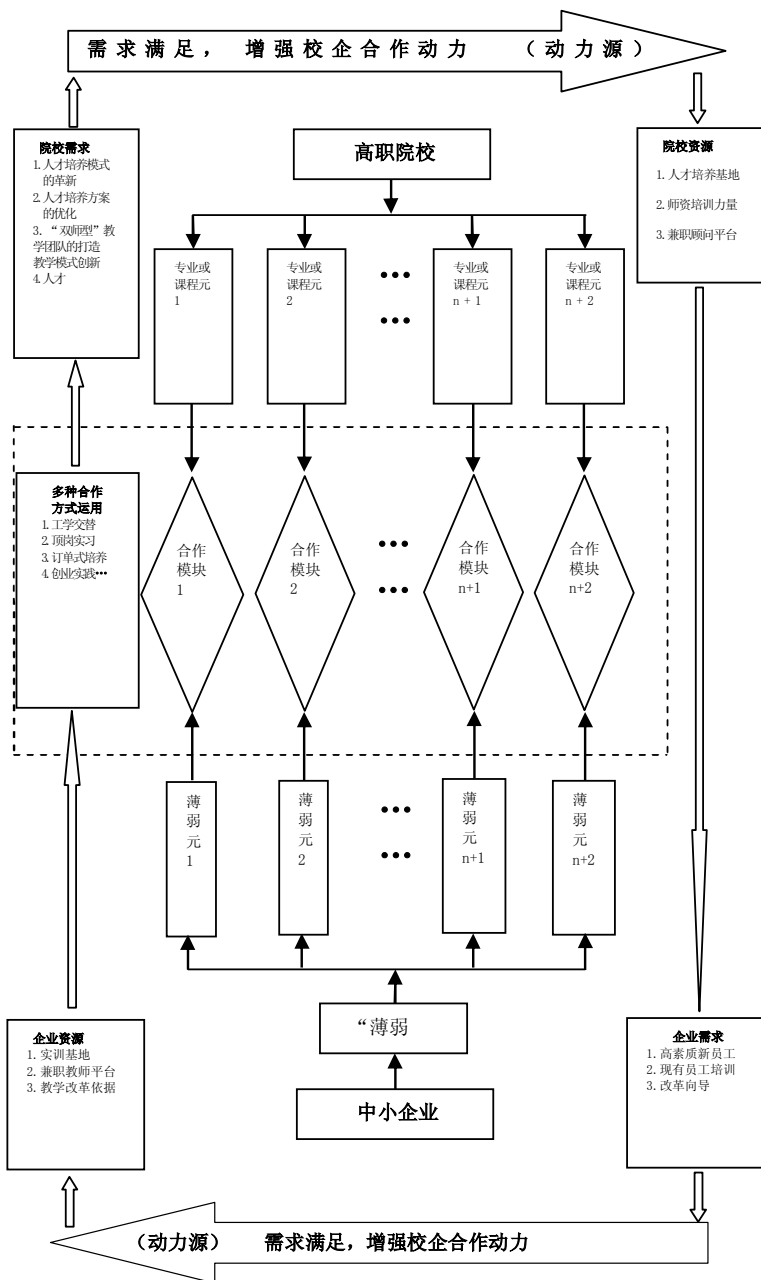

图3 校企合作模式多元化动力源模

3.3.1 该模型使得校企合作的关键是要找到校企双方的利益共同点

学院要善于引导企业从战略发展的高度认识校企合作的重要意义，将双方关心的热点问题提升到战略的层面上进行沟通 and 统筹。中小企业随着事业发展的需要，员工的素质和技能成为制约企业发展的瓶颈，其对人力资源的需求会不断增大；而高职院校蕴藏着大量的人力资源，因此，“人力资源”就成为目前校企双方合作的利益共同点。

3.3.2 该模型加强了“内功”修炼，提升院校的吸引力

学校要自觉转变将校企合作看作是解决学生实训的浅薄认识，要充分认识到校企合作是双向共利的事业，重视、关心合作伙伴的正当诉求，树立为企业服务的思想，以校企合为突破口，带动教学内容和教学方法的变革，带动专业建设和师资队伍的建设，带动学生实践技能和职业素质的提高，树立开放型办学思路。

(1) 合理设置专业。专业设置不能“闭门造车”，盲目跟风，一定要经过市场调研和论证，充分考虑市场需求和学校自身的条件，使培养出来的学生有较好的市场就业前景。

(2) 强化实践能力。牢记职业教育的特点，加大硬件和软件投入，改变传统的教学模式，注重学生实践能力的培养，使学生具备职业岗位应有的素质。

(3) 以课程建设为核心。设立课程指导委员会，以任务为驱动，研究课程方案规划设计，校企共同开展岗位、资格能力和课程教学，构建课程体系与优质核心课程。

3.3.3 该模型提出了打造专业教师团队

聘请行业专家任教，强化教师到企业实践制度，增强教师素质，与企业共同创建融教学生产、研发、培训和技能鉴定于一体的校内外实训基地，借助企业之力，吸收新技术、新工艺和新方法，编写具有职业岗位特点的教材，整合理论实践知识。

3.3.4 该模型以企业评价为导向

改变学校和教师的单一评价模式，将市场和企业作为人才评价的标准，让企业成为检验学校办学水平和学生质量的重要手段。

参考文献

- 陈建辉。2008。《开发多元化课程是校企合作的关键》，《中国培训》，第2期。
- 《高等职业教育校企合作模式的研究与实践，中国职业培训与技能鉴定服务网》，2007年10月16日。
- 黄亚妮。2006。《高职教育校企合作模式初探》，教育发展研究。
- 何荣山等。2005。《国内外高职教育学生培养规模、模式及培养方案的比较研究》，职业与成人教育。
- 焦信敏、赵鹏。2008。《推进校企深层次合作提升校企合作动力》，南宁职业技术学院学报，第3期。
- 矫爱玲等。2009。《借鉴国际经验，发挥中国政府在校企合作中的主导作用》，山东商业职业技术学院学报。
- 金长义。2010。《高职院校校企多元化合作机制的研究研究》，广西工业职业技术学院。
- 康兴娜，李勤道。2009。《关于工学结合，校企合作高职教育的几点认识》，中国成人教育。
- 雷久相。2007。《高职校企合作的创新视角》，职业教育研究。
- 雷正光。2005。《德国二元制模式的三个层面及其可借鉴的若干经验》，江苏农林职业技术学院学报。
- 彭新宇。2005。《湖南省高等职业技术教育校企合作研究》，国防科技大学研究生院。
- 张亚军等。2008。《中国高职院校校企合作研究述评》，职教论坛。

บทสรุป

สรุปโดย ฉวีวรรณ ว่องเจริญกุล¹

ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในรูปแบบต่างๆ ขึ้นมากมาย ปัจจัยด้านการตลาด และทรัพยากรมนุษย์ จึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่สถานประกอบการต้องการ ในขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งที่สถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการได้ ดังนั้น ความร่วมมือของสถานศึกษาและสถานประกอบการจึงมีความสอดคล้องกัน ซึ่งวัตถุประสงค์ของความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการนั้นก็คือการพัฒนาและผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพและศักยภาพ ถึงแม้ในปัจจุบันสถานศึกษาและสถานประกอบการจะมีรูปแบบความร่วมมือเกิดขึ้นมากมาย แต่ยังคงพบอุปสรรคและปัญหาบางประการ จึงส่งผลให้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

นักศึกษาและสถานประกอบการยังไม่ให้ความสนใจเรื่องของการร่วมมือ ทั้งยังขาดการประสานความร่วมมืออย่างจริงจัง เช่น สถานศึกษามีได้คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของสถานประกอบการ จึงส่งผลให้การผลิตบุคลากรไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ในช่วงระหว่างการฝึกปฏิบัติงาน สถานประกอบการไม่มีตำแหน่งเหมาะสมที่สถานศึกษาต้องการ เพราะบางตำแหน่งจะส่งผลกระทบต่อทำให้ล่วงรู้ความลับทางการเงินกลยุทธ์ทางการตลาดหรือการผลิตของสถานประกอบการ หรือในบางครั้งสถานประกอบการมีความต้องการบุคลากรมาช่วยดำเนินงาน หากแต่สถานศึกษาไม่สามารถจัดสรรนักศึกษามาให้ได้เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังที่กล่าวมานี้ ทำให้ทั้งสองฝ่ายดำเนินงานไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และก่อให้เกิดผลเสียแก่ทั้งสองฝ่ายเช่นกัน เพราะสถานประกอบการไม่ได้บุคลากรตามที่ต้องการ ส่วนบุคลากรของสถานศึกษานั้น ทั้งอาจารย์และนักศึกษาก็กว้างโอกาสในการเสริมสร้างทักษะและขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออกและเอเชียศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งคือ สถานศึกษามักส่งนักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการขนาดใหญ่ แต่แท้จริงแล้ว ถึงแม้ว่าสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมจะมีขอบเขตลักษณะงานที่เล็กกว่า แต่ก็มียุทธศาสตร์ประกอบทุกด้านเหมือนกับสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่ สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมจึงเป็นสถานที่ที่มีความพร้อมและเปิดโอกาสในการฝึกปฏิบัติงานให้กับสถานศึกษาได้เช่นกัน อีกทั้งในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมีบุคลากรระดับสูงที่มีความพร้อมและมาก ประสบการณ์ บุคลากรเหล่านี้มักจะเป็นอาจารย์พิเศษให้กับสถานศึกษาหลายแห่ง พวกเขาจึงสามารถใช้เวลาที่เหลือจากการทำงานมาสอนให้กับอาจารย์และนักศึกษาของสถานศึกษา นอกจากนี้สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น ยังสามารถให้ข้อมูลพื้นฐานและข้อคิดเห็นในเรื่องการตลาดกับสถานศึกษาได้อีกด้วย

ขณะเดียวกัน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเช่นกัน เพราะสถานศึกษาขาดสถานที่จำลองและเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยในการฝึกปฏิบัติ จึงทำให้ช่วงระหว่างการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในสถานประกอบการเกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย ส่งผลให้สถานประกอบการต้องรับผิดชอบต้นทุนที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น นักศึกษาที่สถานศึกษาส่งไปฝึกปฏิบัติงานให้กับทางสถานประกอบการ ส่วนใหญ่มักจะขาดความเชี่ยวชาญ ไม่สามารถวิเคราะห์และวางแผนจัดการได้ ทำให้เพิ่มภาระงานแก่บุคลากรประจำของสถานประกอบการ และในบางครั้งการบริหารจัดการของสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น แตกต่างจากสิ่งที่นักศึกษาศึกษามาจากสถานศึกษา ทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายจึงยังอยู่ในระดับพื้นฐานเท่านั้น เพราะระบบการเรียนการสอนของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการอย่างแท้จริง ผลของความร่วมมือจึงไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ถึงแม้สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมจะมีศักยภาพในการทำงานเฉกเช่นเดียวกับสถานประกอบการขนาดใหญ่ พนักงานส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงาน หากแต่ยังขาดหลักการและทฤษฎีในการทำงานที่แท้จริง จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลประกอบการเติบโตได้ยากและใช้เวลานาน เพราะฉะนั้น สถานประกอบการจึงต้องการ

ผู้ร่วมงานที่มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างมาก จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากสถานศึกษา เพราะสถานศึกษานั้นเป็นแหล่งที่เพียบพร้อมทางด้านทรัพยากรมนุษย์ อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ของภาครัฐที่มีศักยภาพ มีความรู้ความสามารถในการจัดอบรมให้แก่บุคลากรประจำของสถานประกอบการได้ในระยะเวลาอันสั้นและมีคุณภาพ อีกทั้งสถานประกอบการยังสามารถนำความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนมาแก้ไขปรับเปลี่ยนโครงสร้างการจัดการภายในของสถานประกอบการ ซึ่งจะส่งผลให้ผลประกอบการเติบโตได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ส่วนทางด้านสถานศึกษา ถึงแม้จะมีระบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาที่จะไปฝึกปฏิบัติงานกับทางสถานประกอบการ หากแต่หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้นยังเป็นลักษณะรูปแบบเก่าที่ไม่ได้มาตรฐาน อุปกรณ์การเรียนไม่ทันสมัย ทำให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหางานทำได้ยาก เพราะมีคุณสมบัติไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษา โดยปรับเปลี่ยนทั้งรูปแบบและเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยยิ่งขึ้น อีกทั้งยังต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการจริง เพราะหากนักศึกษาศึกษาเฉพาะจากการถ่ายทอดของอาจารย์ผู้สอน และศึกษาแต่เพียงทฤษฎี โดยขาดทักษะด้านการฝึกปฏิบัติที่แท้จริงแล้วนั้น จะส่งผลให้ระบบการเรียนการสอนไม่ได้คุณภาพ

ดังนั้นเพื่อผลประโยชน์ของทั้งสถานประกอบการและสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการประสานความร่วมมือกันในรูปแบบที่หลากหลายอย่างจริงจัง เพราะแต่ละฝ่ายสามารถเพิ่มเติมส่วนที่ขาดตกบกพร่องของอีกฝ่ายได้ ความร่วมมือในรูปแบบที่แตกต่างและหลากหลายนั้น เริ่มจากการให้สถานศึกษาทำการศึกษาและประเมินความต้องการของสถานประกอบการและของสถานศึกษาเองตามข้อเท็จจริง จากนั้นวิเคราะห์ข้อบกพร่องของสถานประกอบการแต่ละแห่ง แล้วใช้วิธีร่วมมือในรูปแบบที่แตกต่างกันตามสถานประกอบการนั้นๆ ซึ่งความร่วมมือในรูปแบบที่แตกต่างและหลากหลายเช่นนี้เป็นสิ่งที่สามารถพิสูจน์สามารถยืดหยุ่นและปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ทั้งยังสามารถประสานผลประโยชน์ร่วมกันได้อีกด้วย โดยทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการจะต้องประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจัง เอาใจใส่ต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะการที่สถานประกอบการจะพัฒนาให้เติบโตได้ ปัจจัย

หลักที่จะขาดเสียมิได้คือทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพและประสิทธิภาพ และแหล่งที่มีทรัพยากรมนุษย์อยู่มากก็คือสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและความเอาใจใส่ต่อสถานประกอบการ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนและเนื้อหาในหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขา เพื่อพัฒนาและผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนฝึกภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ สถานประกอบการจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการประเมินคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพของบัณฑิตที่จบการศึกษา